איפה טעינו, אם בכלל?

דן להשכיח אותם מתודעת הציבור: זו שיטה יעילה, גם אם יקרה מאוד, להסבת תשומת הלב מהמציאות. זה בדיוק סיפורה של ההתנתקות מרצועת עזה.

עשור אחרי המהלך הדרמטי שערערו מחדש את גבולות הלגיטימי (גבולות הפוליטיקה), עשור אחרי שאריק שרון גירש ישראל השלים את המהפך ממנהיג הימין הפוליטי, כוכב מלחמות לבנון, למנהיג המרכז־שמאל בתמיכת פרס ורמטק; עשור אחרי שבעשרה ימים נעקרו מבתיהם 8,000 יהודים בלי אף הרוג ובלי מלחמת אחים, בעלות כספית אדירה, הימין הפוליטי הצליח להטמיע בזיכרון הציבורי את ההתנתקות כמהלך "שמאלני" שכשל.

הימין מתאר את ההתנתקות באופן פשטני: יצאנו מעזה, עקרנו מתיישבים, חשבתם עזה יביא שלום ושקט, זה הביא טרור וטילים ואת חמאס. הנה עוד הוכחה שהשמאל תמים וכושל. אז הנה הטענות: ההתנתקות הייתה מהלך של הליכוד, שרון היה מנהיגו, ושריו הבכירים, כולל נתניהו, אישרו את המהלך. זה היה צעד חד־צדדי שלא נועד ולא התיימר להביא הסדר שלום. מוביליו תיארוהו כמהלך שנועד להיערכות מחודשת והורדת הלחץ הבינלאומי. אחרי דיכוי האינתיפאדה השנייה וחיסולו הפוליטי של ערפאת, בידודו והרחקתו.

הטילים החלו לפני הפינוי, וחמאס היה בתנופה עוד הרבה לפני פינוי נצרים. האם השארת המתנחלים הייתה עוצרת את גל האסלאם הקיצוני השוטף את כל האזור? שטויות. ועוד עובדה: שנתיים אחרי הפינוי שלט בעזה אבו מאזן, זו הטענות שלו, במקום לנצל את ההתנתקות כדי לייצר מציאות מדינית מוסיבית בעזה, הוא הפגין תושלה ופחדנות ואיבד את הרצועה לכנופיית החמאס ברמשך.

ההתנתקות באופן ביצועה הייתה טעות רק במובן המדיני - היא לא הושלמה עד הסוף, ולא יצרה מהלך חיובי שיעביר אחריות מישראל לפלסטינים ולמצרים. וגם אם זו הייתה טעות היסטורית, היא לא מוחקת את הטעות המרכזית - עצם ההתיישבות בעזה. זו, אגב, הייתה באמת טעות שהיתיה מוצב השלי של הפוסט־כשוהגוש נולד בהצעת המערכיק יוסי אלון ב־9 בספט' 1968 לממשלה, להקים שני יישובים אזרחיים או היאחזויות נח"ל בין עזה לעיר. אלון ניסק את הצורך בהקמת היישובים בלשון זו: "...להתיישבויות אלו חשיבות עליונה לעתיד המדיני של הרצועה על ידי כך שוקן מפצלות את הרצועה דרומה מהעיר עזה. כמו כן, קיימת חשיבות ביטחונית רבה לנוכחות יהודית בלב עזה".

ההתנתקות באופן ביצועה הייתה טעות רק במובן המדיני - היא לא הושלמה עד הסוף, וגם אם זו הייתה טעות היסטורית, היא לא מוחקת את הטעות המרכזית - עצם ההתיישבות בעזה

אלון טעה. גם ישראל גלילי ואחרים. לא הייתה שום חשיבות. רחמו צינים מלהבים למשימה חסרת שחר, מול משכנות עזי ואוכלוסייה ערבית צמודה. חגי הוברמן, הסופר המדיני לשעבר של עיתון 'הצופה', מספר על פגישתו עם מי שהיה אבי רעיון ההתיישבות בעזה - האיש שגם הבין שזו שגיאה וסיפה אותה - שרון. כאלוף פיקוד דרום (מ־1969) שרון הוביל מבצעים נגד הטרור בעזה, ואת. לאחר שישראל כבשה אותה בששת הימים ורצתה להוביל מהלך (שכשל) לשיקום מוחנות הסליטים באל עריש ובסיני. לזה הוסיף שרון את תכנית חומש האצבעות, וכך כותב הוברמן: "שרון כינה אותה 'תכנית האצבעות', כי היא דמתה להכנסת חמש 'אצבעות' יהודיות לתוך הרצועה. תחילה כהיאחזויות נח"ל ובהמשך כיישובים אזרחיים. במגמה לשכור את רצף ההתיישבות הערבי לאורך החוף. מהלך כזה, הסביר שרון כבר אז, נועד להגביר את הנוכחות היהודית האזרחית, שתגרור אחריה גם נוכחות ביטחונית־צבאית כדי לאבטח את היישובים האלו". האצבע הראשונה הייתה הקמת גוש התיישבות בצפון הרצועה; השנייה - אזור נצרים; השלישית - גוש יישובים שנועד לחצרן בין דיר אל בלאח וח'אן יונס; הרביעית - גוש יישובים שנועד לחצרן בין ח'אן יונס ורפיח. כך הוקמו לימים יישובים כמו גן אור, גדיד, בני עצמון ורפיח ים בדיוק באמצע הדרך בין היישובים. הוקם אחרי פיטי סיני אזורי גדול - נוה דקלים, שמאחד את שני גושי התיישבות הללו לגוש גדול אחד. הוא גוש קטיף. האצבע החמישית שקיטעה, הייתה פתחת רפיח, חבל ימית, שנועדה ליצור רצ התיישבותי בין רצועת עזה וצמון סיני.

והכנית הייתה יקרה, שאפתנית, סוחפת - וטעות. מתוקף עד סופה. פשוט שטות. לישראל לא היה מה לחפש להחזיק בעזה. ההתנתקות, גם אם טעונה בה טעויות משלה, תיקנה עוולה היסטורית. וגם. עם או בלי להתכונן, ההתנתקות היא הזדמנות הטובה ביותר על ההתיישבות ביהודה ושומרון. היא תהיה הזדמנות ואולי שתי הזדמנות מדינה שיתואל בעזה; והיא גם זו שיצרה את הציבור בישראל את ההבנה שלא יהיו עוד פשיטות בלי תשובות הערביות לביטחון ●